

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 8 fl. 50 cr., 8 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 8 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 8 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrația tipografiei arhiepiscopale Sibiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sunt a se adresa la:
Redacția „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 43,
Epistole nefrancate se refuză. — Articule nepublicați nu se înapoiază.

INSETIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rândul cu litere garmon — și timbru de 30 cr. pentru
șe-care publicare.

Prenumerării nouă la „Telegraful Român”

Care apare de trei ori pe săptămână, deschidem pe anul 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedea în fruntea foaiei.

Banii de prenumerație se trimit mai cu înlesnire pelângă asigurări postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată ceta.

Se atrage atenția on. domni abonați, al căror abonament se sfârșesc cu ultima Decembrie 1883, așa înoi din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie expeditura silită a sista, sau a întârdia cu expedarea foiei*).

Editura „Telegraful Român” în Sibiu.

*) O înlesnire foarte mare în expediție se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Budapest, 31/19 Decembrie 1883.

Este scut că una dintre foile cele mai serioase maghiare este „Egyetértés”. Dar că și acesta își iese adeseori din sărite nu începe îndoială. Si încât ar începea, lăsăm să urmeze mai la vale în traducere articulul seu de fond dtd 30 Decembrie a.c. st. n. care este în stare a curma ori ce îndoială de acest fel.

În acest articol se vede peste îndoială bună-voință, cu care se poartă cu noi aceeaia, cari au pretensiunea că ne îmbie mâna de impăciuire și de înfrâtere. Credem că nu trebuie escuzați tocmai ageri, pentru că se vedem cum ni se îmbie această împăciuire.

Dacă „Egyetértés” care se crede a reprezenta opiniunea bărbaților unguri mai calmi cântă pe coardele cele mai subțiri căderea românilor și acolo, unde acestia formează aproape totalitatea locuitorilor, atunci nu scu ce vom avea să credem noi și alții despre celelalte foii maghiare.

Scim noi ce români i trebuie lui „Egyetertes” și celorlalte consoane ale lui. Dar ne permitem a anticipa cu asigurări, că, pe aceia, pe cari doresc denește nu vor avea fericirea să-i vadă niciodată.

FOIȚA.

Disertație

despre necesitatea promovării și protecționării meseriajilor
între români.

(Urmare).

Comitatul Făgărașului. Pretura Făgărașului.

Comunele: Berivoi, Copacel, Breaza, Vaida-Dejani, Săscior, Margineni, Riușor, Voivodeni, Hurez, Voila, Luța și Beclan.

Nrul sufletelor: 19.391. — Nrul sufletelor române: 19.000.

până 1848 până 1883
străini români străini români

Comerțanți de ori-ce fel	1	1	5	4
Meseriași:				
Cismari	1	4	7	5
Croitori	—	—	—	11
Cărămidari	—	—	—	5
Cuptorari	—	—	3	12
Dogari	—	—	5	6
Fauri	17	—	8	20
Funari	—	2	1	4
Grădinari culți	—	2	—	4
Lemnari, meșteri de case	—	37	—	74
Măcelari	—	16	—	33

	până 1848		până 1883	
	străini români	români	străini români	români
Morari	17	34	12	50
Pânzari	—	—	1	—
Pelari	—	—	20	1
Rotari	—	26	—	6
Zidari	—	—	3	—
Suma	36	113	65	309

Din comunele: Berivoi, Copacel, Sebeș, Beclan, Voila, Luța, Lissa, Lupșa, Voivodeni, Breaza, Vaida Dejani, Săscior au emigrat de seracie vre-o 70 familii, pentru că vîndîndu-și moșile n'aveau cu ce trăi.

Comitatul Făgărașului. Pretura Branului.

Comunele: Zernesti, Tohan, Vlădeni, Poiana Mărului.

Nrul sufletelor 20.879. — Nrul sufletelor române 20.530.

	până 1848		până 1883	
	străini români	români	străini români	români
Comerțanți de ori-ce fel	—	4	—	28
Meseriași:				
Cismari	—	10	7	27
Cojocari	—	—	7	15
Croitori	—	2	—	3
Cărămidari	—	1	6	39
Dogari	—	12	1	14
Fauri	—	16	—	31
Gravieri în peatră	—	—	3	3
Hotelieri	—	1	—	—
Lemnari, meșteri de case	—	28	—	68

opositional. Când a vîndut că nu merge altcum, a pactat cu români. A împărțit cu ei o parte a oficiilor, ca ceea ceală să o poată împărții între oamenii săi. Si am ajuns, ca pentru candidați români să corteșească maghiari, oameni de ai prefectului. Acei oameni care au convocat în Deva o adunare din incidentul aducerei legei pentru scoalele medii, care sunt cunoscuți ca agitatori dacă români, și care sunt inimici neîmpăcați a tot ce este maghiar, au pactat cu prefectul și împreună cu el au fabricat planurile, care dacă reușiau, trebuia să pice partida maghiară. Si s'a întemplat aceasta în comitatul Hunedoarei, unde maghiari și altminterile sunt în pericol — veszöben van — unde comune întregi sau prefecți din maghiare în române și ce e mai mult, s'a întemplat cu puternicul sprijin al unui deputat guvernamental, care odinioară cântă elegii foarte posomorâte despre starea de nimicire, în care se află ungurimea din comitatul Hunedoarei.

Dar partida română a căzut și aici.

Noi de o camătă voim să tragem numai două învețături din această împregiurare. Una pentru domnii români, iar alta pentru ilustrarea procederii bărbaților nostri politici.

Români au înțeles și pot să înțeleagă, că pe seama lor, după cum au apucat, nu sunt semne de a cresce și a se cultiva lauri. Cu idei mari dacă românesc nu pot ajunge la nimică.

Căci agitatorii destrăbălați — făkeveszett — se pot insufla și pentru atari întreprinderi, dar la încuvîntarea și la sprințul poporului nu pot conta nici aceștia. Vechiul comitat, deși i s-au răpit drepturile cele mai de căpetenie și au pierdut esența puterii sale, totuși este încă destul de tare pentru că să nu servească de leagăn unor agitații atât de fără căpătai. Cei care nu nezuesc pentru altceva, decât pentru recunoașterea drepturilor naționale, cei care nezuesc ca să-și poată folosi limba lor, să și-o poată cultiva și dacă le place să-i dea o întindere mai mare, cei care nezuesc într'acolo ca ce li se cuvine, după lege și după drept să li se dea, aceia posed în comitat o fortăreață, în lăuntrul căreia își pot apăra libertatea lor. Acei care vreau să arunce séménta urei și care visează despre întemeierea unui imperiu mare român, căruia ținutul transtisaian, împreună cu părțile de dincolo de Dealul Mare, să-i formeze numai un cerc, aceia încă ar trebui să privească comitatul de o întăritura, însă o întăritura a cărei sănături ei înzadă se încearcă să le străbată, pentru că sunt afară de ele.

	până 1884		până 1883	
	străini români	români	străini români	români
Lăcatari	—	—	—	2
Măcelari	—	—	1	11
Mașinisti	—	—	—	1
Măsari, dulgheri	2	—	1	5
Morari	—	—	6	16
Olari fini	—	—	—	10
Ploscari	—	—	—	1
Pușcași	—	13	—	10
Rotari	—	12	2	19
Turtari	—	—	—	1
Tapițieri	—	—	—	2
Zidari	—	—	2	30
Suma	5	117	28	343

On. domn notariu cercular Rațiu din Bran notează: Poporul să mai rău ați de căt la anul 1848. Populația era la an. 1848 12.000 suflete în Bran, aici avea sunt 8.600. Proprietățile și le-au vîndut o mulțime de familii, care au emigrat, însă tot români le-au cumpărat. Pentru a se promova meseriajile, nu lucră niminea pre aici. În Bran a decădut economia de vite; aici mai sunt din suflete de economi 20 economi. În Bran se află fețe care să fie în mod artistic borangicul.

Despre locuitorii din comuna Zernesci scrie dl notariu A. Badiu, că stau mai bine decât la 1848. Meseriajii sunt: cojocari, măsari, croitori, covrigari și 2

Că ce dimensiuni a luat agitațiunea fără de a se putea demasca, și cât de departe au mers unii cu atâtările lor, acesta este în deosebit cunoscut în ținuturile locuite de valachi. Un nou științal cu limbă românească, care tocmai acum este în perspectivă de a fi la lumină astăzi cu calea arăta deosebirea ce există între programa sa și între a celor alaltei foli românesc prin aceea că, el privesc pre maghiar de frate și că viața să trăească cu el în pace în regatul Stil Stefan.

Românii, dacă este înțeleșii destulă înțelepciune pentru a învăța din fapte, pot învăța.

Trebue să înțeleagă odată că ei se pot rădima în tăra ungurească numai pe nația ungurească și că dacă vreau să se fericească trebuie să se alipească către maghiar ca către un frate.

Dar au atinsele fapte complinite și altă parte. Aceasta consistă în împreguierea că, acolo unde a putut să se lupte comitatul cu îsbândă contra naționalităților, nu a făcut cu ajutorul guvernului nici din bunăvoie lui Coloman Tisza. Guvernul aici nu are merit, ba încă oamenii sei au lucrat contra, după cum am văzut la Hunedoara. Naționalitățile însăși au ajuns la convingerea că, lor numai sub era lui Tisza le poate străluci soarele, dacă preste tot le poate luce. Nici când n'au păsit la luptă așa pe față ca acum. Pentru că au luat seamă că Tisza scie numai amenință și arunca cuvinte mari, dar nici când nu are rezoluția unui adeverat bărbat chemat să guverneze.

Eată dar cum înțeleg seriozii dela „Egyetértés“ frățietatea cu români!

Pl.

Revista politică.

Sibiu, în 21 Decembrie 1883.

Cu începutul anului nou 1884, se prorocește schimbarea sistemului politic în Ungaria. Diariul „Neue freie Presse“ în Nr. din 1 Ianuarie 1884 publică o telegramă din Budapesta, în virtutea căreia partida clericală feudală din Austria a făcut alianță cu cea clericală feudală din Ungaria cu scopul pronunțat de a trănti cabinetul Tisza. Scurțimea timpului nu ne eartă se comunică în estens cuprinsul acestei telegrame, și ca să ne dăm și noi părerea în privința verosimilității ei. Deocamdată ne vine în minte dicerea germanului: *Selten kommt was besseres nach.*

Conflictul austro-ungar român din pasul Vulcan s'a delăturat cu satisfacerea ambelor țări. După cum ne vestesc diarele din Viena, guvernul român a făcut modestă pretensiune, ca organele austro-ungare, care au trecut preste cercul lor de competență, să fie admonosite. Guvernul din Bucuresci a apelat la credere că Austro-Ungaria — respective regimul din Viena în interesul bunelor relații dintre România și Austro-Ungaria, va aduce acest sacrificiu.

Din incidentul visitei principelui Germaniei la Roma, ministrul de externe al Italiei a trimis o notă diplomatică tuturor reprezentanților Italiei din strelănată, arătând simpatia primire făcută principelui de către rege și popor. Tot asemenea a făcut și secretariul de stat Iacobini.

Cetim în „Neue freie Presse“ că împăratul nostru a trimis papei dela Roma un autograf, a cărui cuprins nu se mărginesc numai la gratulările obișnuite de anul nou.

fabrici. De ce stau mai bine? Pentru că industria: ferestrauă, fabrici s'au ridicat aici și ei s'au ajutat.

Despre locuitorii din Vlădeni dl notariu cerc. Zorca arată că poporul stă mai bine decât la anul 1848, căci locuitorii au întreprins și specule cu petrii de moară și alte întreprinderi. Numărul sufletelor nu a scăzut. Ar fi însă mare necesitate ca copii să se aplice la meserii și la comerț.

Comitatul Făgărașului. Pretura Porumbacului.
Comune: Sărata, Feldioara, Cârța, Drăguș, Viștea, Arpaș, Scoreiu, Ucea și Corbi.

Nrul sufletelor 24,007. — Nrul sufletelor române 23,200.
până 1848 până 1883
străini români străini români

Comercianți de ori-ce fel . — 1 12 11

Meseriași:

Berari	1	—	—
Cismari.	4	—	15 16
Cojocari	—	—	3 20
Calapodari	—	—	3 23
Cărămidari	—	—	6 4
Cuptorari	—	—	1 —
Dentisti	—	—	— 1
Fauri	1	—	11 14
Funari	—	—	— 1
Lemnari, meșteri de case	5	4	60
Măcelari	2	2	4 10
Măsari dulgheri	—	—	4 10

In 31 Decembrie a. c. ca aniversarea morții lui Gambetta amicilor acestuia s'au adunat la Villa d'Avray, în care și a dat Gambetta suflul, și au serbat diua morței marului patriot. Ministrul lui de odinioară, Paul Bert a ținut un memorabil discurs, dorind triumfarea standardului susținut cu multă tărie de Gambetta.

In Bulgaria a erupt o criză ministerială, care prin întrevenirea personală a principelui fu delăturată.

Cetim în Telegraphul din Bucuresci: — Un conflict s'a născut de căt va timp între guvernul turcesc și patriarchia ortodoxă din Constantinopole. Aceasta neînțelegere a luat naștere din încercările Portii de a lua bisericei ortodoxe privilegiile de cari se bucură din timpul așezării turcilor în Europa.

Sâmbătă la 10 curent, Ioachim al III-lea, patriarhul Constantinopolei a intrunit — ne spune Diarul Desbaterilor — Sinodul și pre reprezentanții laici ai bisericei și i-a înscințat că din cauzele susărate și a dat demisiunea.

Adunarea a adresat îndată o petiție Sultanului, rugându-l ca să refuse demisia patriarhului motivându-i cererea și cu dificultățile ce săr nasce din alegerea unui nou patriarch. În fața tăcerii Înaltei Porti, clerul ortodox a cerut ajutorul diplomației europene și membrii Sinodului au declarat că demisionează și ei de nu li se va lăsa în considerare cererea.

Această tentativă a guvernului turcesc face parte din o întreagă sistemă de retragere a însemnatelor privilegiilor, de cari se bucurau comunitățile religioase străine în imperiul turcesc. În schimbul enorimelor pierderi de teritori împreună cu care le-a suferit coroana otomană, Sultanul vrea să-și stabilizească o autoritate absolută asupra supușilor sei.

Firesc, Europa va protesta și va lucra în favoarea creștinilor de sub domnia lui Abdul-Hamid; de sigur, guvernul nenorocitului stat turcesc va fi nevoie a modera reformele proiectate; dar, lăsând la o parte simțimintele binevoitoare pe care ni le inspiră coreligionarii nostri din imperiul otoman, guvernul unei țări nu e liber de a lucra așa cum interesele cele mai stricte ale existenții sale o cer? Putem noi condamna purtarea unui guvern, care în mod vădit ar perie de n'ar lucra astfel?

Ca totdeuna, însă, cei slabii vor fi siliți de Europa cea tare de a se sinuicide însuși.

Interne.

„Monitorul oficial“ publică următorul decret prea înalt:

„Iubite conte Khuen Hédervári: Întrând timpul când se poate sista funcționarea comisariului regesc denumit prin decretul din 15 Iulie 1881 §. 2. pentru teritoriul granițăresc militar împreună cu Croația și Slavonia, la propunerea ministrului president unguresc, te absolv prin aceasta dela oficiul de comisariu regesc.“

Dat în Viena, la 25 Decembrie 1883.

Francisc Iosif m. p.

Coloman Tisza m. p.

Sistarea acestei stări excepționale pentru teritoriul granițăresc a produs la croați mare bucurie, care să manifestă și în dechirățiunea dată de deputații graniței la intrarea lor în dieta Croației, și pe care o am reprodus și noi în diariul nostru.

până 1884 până 1883
străini români străini români

	Suma . . .	13	26	94	289
Morari	—	14	8	38	
Olari fini	2	—	3	—	
Organiști . . . , . .	1	—	1	—	
Petrari	3	—	12	36	
Rotari	1	—	3	41	
Sticlaři	3	—	4	—	
Zidari	—	—	—	4	

Provocații §§. din rescriptul regesc sunt de următori cuprins:

§. 2. Administrarea separată de până acum a teritoriului granițăresc din Croația și Slavonia este a se susține și mai departe, și ea cu prima August anul curent trece în sfera de activitate a banului denumit pentru regatul meu Croația, Slavonia, și Dalmatia, și el o va executa în calitate de comisariu regesc, și va prepara totala incorporare a graniței cu Croația și Slavonia, ca astfel că mai curând poporul din graniță să poată intra în deplina folosință a drepturilor constituționale.

§. 26 De oare ce nu s'a putut satisface condiției din articolul de lege IV din anul 1872 ca deodată cu provincialisarea să se reguleze și înțul Sichelberg și a comunei Marienthaler, remâne în putere dispoziția provocatului astfel de lege, prin care deocamdată se ține în suspens provincialisarea numitului teritoriu, până la regularea constituțională a cestiunii provincialisării. Spre a nu se conturba însă administrația numitului teritoriu, o transpun în mod provizoriu în mâinile banului.

Tot în „Monitorul“ cetim și următorul decret prea înalt.

Iubite Ladislau Tisza!

Prin înțearea valoarei articulului de lege XX. din 1879, la propunerea ministrului unguresc te dispensez dela oficiul de comisariu regesc pentru Segedin, și în recunoșință însemnatelor merite prestate Statului, și în special pentru glorioasa execuție a operei-reedificări orașului Segedin. Te disting gratuit pe Dta și pe direcții eredi ai Dta cu demnitatea de comite unguresc, și te autorizez ca pe lângă predicatorul „de Borosjenö“ se portă și predicatorul „de Segedin“.

Varietăți.

* Cetim în diarele din România: Cu ocazia unei dilei de 17 Decembrie, aniversarea M. S. Reginei, bioului adunării deputaților a adresat Majestatei Sale următoarea depeșă telegrafică:

Majestatei Sale Regina Elisabeta

Sinaia.

Doamnă!

Adunarea deputaților se simte fericită că poate la ocazia aniversării dilei născerei Majestăței Voastre, prin organul meu, să reînoiască simțimintele sale de credință, devotament pentru Dinastie și urări de ani mulți fericiti pentru Majestatea Voastră.

Să trăiți Majestate!

Să trăiăscă M. S. Regele!

La această depeșă M. S. Regina a binevoită a răspunde:

D lui general Lecca, președintele Adunării deputaților.

Adunarea deputaților aducându-Mi prin doveză rod îmbelșugat de simțeminte de credință și devotament către Mine și Dinastie, Eu vă mulțumesc cu inima totdeauna statonnică în iubirea de scumpa noastră țeară.

Elisaveta.

* (Necrolog.) Ludovic Roman, căpitan c. r. în pensiune, incunoscintea că al ficei sale Maria, al fiilor săi Leon, Ludovic și Adrian precum și

Comitatul Haromsecului.

Orașele: Kézdi-Vásárhely, Seps-Szent György, Brescu, Baroth.

Nrul sufletelor: 125,881. — Nrul sufletelor române: 20,762.
până 1848 până 1883
străini români străini români

Comercianți de ori ce feliu . 40 16 160 10

Meseriași:

Argintari	3	—	3	—
Argasitori	—	—	—	10
Berari	3	—	6	—
Cismari	69	—	120	10
Cordoneri	35	4	40	6
Compactori	—	—	2	—
Clopotari	1	—	1	—
Cojocari	20	15	30	15
Calapodari	1	—	1	—
Curelari	10	—	15	—
Croitorii	30	5	40	10
Cârnățari	3	—	6	—
Cărămidari	10	—	20	—
Cuptorari	12	—	20	—
Fauri	50	15	70	20
Funari	4	—	14	—
Frizeri				

al soacrei sale Sara Finch, despre dureroasa și ne-reparabila perdere a iubitei sale fice

Cornelia,

care după o scurtă, dar grea suferință, împărtășită cu sănutele taine, și a dat sufletul în mâinile creatorului astăzi la 6 ½ oare dimineața în etate de 18 ani.

Rămășițele pămîntesci ale scumpei repausate se vor ridica Mercuri în 21 Decembrie 1883 (2 Ianuarie 1884) din casa părintească Strada Furcoaei Nr. 190 la 3 oare d. p. și se vor depune spre vecină odihnă în cimitirul gr.-or. al bisericii Sf. Nicolae din Scheiu.

Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată.
Brașov, în 19/31 Decembrie 1883.

* (Carmen Sylva) care a trimis cununa pe monumentul lui Petöfy, a fost aleasă uuanim membră onorariă a societății literare beletristice Petöfiane din Budapesta.

* (A cincea întrunire literară) serie „Gaz. Trans.” s-a ținut Joi în 15 Decembrie. Dl profesor L. Nastasi a vorbit despre electricitate în genere și în special despre electricitatea atmosferică. După o mică introducere, care a legat prima prelegere despre aerul atmosferic cu aceasta a doua prelegere fizică, a trecut imediat în materie. „Fizica” — disse conferențiarul — „se ocupă cu explicarea schimbărilor, ce le observăm în natură la diferite corperi și cu aflarea legilor, după care se nasc schimbările acestea. Cauzele care produc schimbările se numesc puteri; aceste sunt pentru noi necunoscute, iar existența lor se deduce din efectele ce le observăm. Noi vedem, că o picătură de apă se lipsește de păhar, că o peană de oțel încovăiată revine în poziția sa normală, că un corp nesprinținit cade; în casul prim vorbim despre adhesiune, în casul al doilea despre elasticitate, în casul ultim despre greutate. Adhesiunea nu o putem mîrosi, elasticitatea nu o putem gusta și greutatea nu o putem audî. Există însă o putere, pe care o vedem, o simțim, o audim, o mîrosim și o gustăm: aceasta este electricitatea. A arătat mai departe cum se nasce electricitatea, prin ce medii se propagă și de cât, feluri este ea. A făcut mai multe experiente cu mașina electrică de influență cu care ocazie s-au electrisat trei hore de doamne și de domnișoare. A vorbit mai departe despre descoperirea lui Franklin la 1752, prin care s-a convins lumea, că fulgerul nu este decât un fenomen electric. Atât electricitatea produsă prin mașini cât și fulgerul luminează cu aceeași coloare, se propagă în formă de zic zac, dispar momentan, se conduce prin metale lesne și fără a face stricăciune, produc un sunet, sdrobesc corperi, care conduc rău, omoară oameni și animale, topesc metale, aprind corperi ardătoare și lătesc un mîros deosebit cam ca pucioasa. A vorbit în cele din urmă despre frica, care cuprinde pe oameni când văd fulgerile și cu deosebire, când aud tunetele și în fine a arătat prin ce se pot evita stricăciunile ce le ar produce fulgerul.

Dl profesor A. Bârseanu a vorbit ceva despre satiră și fabulă, a făcut explicarea acestor fel de scrieri, a arătat ce se află în literaturile străine din acest ram și ceea ce se află la noi. A cunoscut din Gr. Alecsandrescu satira „La spiritul meu” și 3 fabule pline de învențură și anume „Șoarecele și

pisica”, „Lupul moralist” și „Cânele și cățelul”. Atât satira, cât cu deosebire fabulele au fost ascultate cu o poftă nespusă și cu o atenție încordată.

După o mică pauză dl profesor Ioan Popa a ținut un discurs de tot interesant despre spiritul de asociație prește tot și cu deosebire cu privire la romani. Parola timpului de astăzi este progresul, a început dl Popa, „progres în științe și în artă, progres în industrie și în negoț; progres în toate ramurile de viață spirituală și materială. Națiuni cu națiuni se întrec unele cu altele în străduințele lor de a înainta tot mai mult prin dezvoltarea puterilor în felurite forme. Mijlocul cel mai puternic și cel mai sigur, prin care se săvârșesc progresul, prin care se poate ajunge scopul cel înalt în cultură și civilizație, de care se folosesc toate popoarele, care nu voesc să fie răpite de torrentul influențelor străine se cuprindă în aplicarea spiritului de asociație în toate sferele de viață ale unui popor. Numărul societăților de ori-cenatură putem să vedem, că este barometrul cel mai acomodat pentru a măsura gradul de dezvoltare și de maturitate al unui popor. Asociațiunile sunt garanția cea mai sigură pentru existența unei națiuni, și ferice de poporul, care aude și pricepe acest glas al timpului. Lumea să desceptat! Astăzi nu este nici un fel de întreprindere pe câmpul cel întins al activității omului, pentru care să nu se associază feluri indvișă, care au aceleași aspirații și dorințe, pentru ca cu puteri unite să se sevărsească lucruri, care nici odată nu le ar putea săvârși cu puterile lor singuratice. Cine este în stare să numere toate societățile și reuniiile ce s-au înființat în mijlocul națiunilor luminate: Industriasii, oameni de libera profesie din țările culte ale occidentului din Germania, din Franța și din Anglia sunt întruniti în societăți de tot felul, se ajutoră reciproc, au o rețea de filiale și o putere nespusă de mare. Astfel există în Berlin și o reunire de doamne, care are sumedenie de filiale în toate orașele Germaniei și care își ține adunările sale anuale în diferite orașe și al cărei rezultat este însoțit de cel mai mare bine pentru progresul sexului femeiesc. În chipul acesta sciu naționalitățile culte să aprecieze ideea de asociație. — Am fi nedrepti, dacă am susțină, că la noi români nu există spirit de asociație. Am fi tot atât de nedrepti pe de altă parte dacă am crede că să facă din ajuns pentru români în ceea ce privesc asociațiunile. Poporul nostru încă a ajuns să se convingă, că în unire se află puterea și că „unde-i unul nu-i putere, unde's doi putere cresce.” Dovadă despre aceasta sunt reuniiile resărărite prin diterite locuri pe unde trăesc români. După acestea a arătat că la noi abia dela 1850 începând au început să se înființeze societăți și că din multele societăți intemeiate numai unele există până azi. Astfel a înșirat vre o 16 societăți mai însemnată, definind mai de aproape scopul lor. Par că la fiecare societate, ce amintea domnul Popa, se simțeau româncele noastre, ce erau de față în număr de peste 150, mai puternice, mai cu nădejde în viitor!

„Si acum, on, public”, continuă conferențiarul, „înainte de a ne despărți, căci cu prelegerile de astă seară se sfârșesc ciclul I, dăți-mi voie să arăt în numele meu și a colegilor mei, multămirile pentru zul cu care ați cercetat întruniriile literare și pentru atenția cu care ați urmărit singuraticele prelegeri. — Avem deplina speranță că opera începută

cu concursul Domniilor voastre, o vom continua cu toții împreună, cu același zel, cu aceeași stăruință și cu aceeași insuflețire, de care e capabil sufletul românesc aprins de o schinție a unei bune ci-vilisatorice. Ne îndreptășesc și ne înțăresc în speranță împrejurarea că idea aceasta frumoasă resărătită în sufletul societății din Brașov a-ți realizat-o DVoastră cu atâtă insuflețire și cu atâtă energie încât e cu neputință, ca să nu fie o garanție sigură, că lucherile încep bine și pornește bine vor merge bine, vor crește și vor înflori. Si ar fi o rușine să slabim numai în câțiva din zelul și din insuflețirea noastră. Domniile Voastre, ați respăndit printre damele române ideia de asociație, prin „Reuniunea femeilor române” al cărei scop a fost, venirea în ajutorul fetișelor române orfane a celor căduți în anii 1848 și 49, ear după împlinirea acestuia, nobilul scop de a susține și de a înființa scoale române pentru fetișe. În anul acesta ați luat hotărârea salutară de a înființa o scoală română superioara pentru fete, și rezultatele binefăcătoare se vor vedea în anii următori. Cea mai veche și cea mai mare reuniune este cea înființată de DVoastră în grelele timpuri după 1848. Domniile Voastre ați respăndit printre doamnele române ideia de societate pentru ajutorare. Si tot DVoastră vă este reservat frumosul rol de a introduce un spirit nou în petrecerile societății noastre românesci. Se trăiți și la revedere în postul Pascilor.” — Întruniriile literare au fost foarte bine cercetate se vede că ele sunt o necesitate indispensabilă pentru noi. Se aude că ciclul din postul Pascilor va fi din istoria națională, și continuarea materiilor începute. Suntem mai departe informați că se vor forma mai multe cercuri la diferite familii pentru a continua și în carnaval opera începută. Se vede că doară ar avea de gând damele române ca pe viitor să ia și parte activă la serate.

* (Redactor nou) Diariul „Hermannstädtler Zeitung“ vereinigt mit dem Siebenbürgen Boten“ de aici cu începutul anului 1884, și-a schimbat redactorul de până acum. Noul redactor al ei este domnul Dr. Adolf Persz, profesor la academia de aici.

Scopul principal al acestui diariu conform programelor din Nr. dela 1 Ianuarie, 1884, este împăcarea naționalităților sub „devisa ideei de stat ungureșc.“

Felicităm cu sinceritate pe domnul redactor Dr. Persz, felicităm și diariul, a cărui redacție și direcție o a luat Dsa asuprașă.

Ne rugăm însă să ne spună cu francheză ce înțelege Dsa sub „idea de stat unguresc“ — ca să scim în ce constă ea și astfel se putem felicita și steagul, sub care va lupta pe viitoru domnul Dr. Persz ca redactor și director la diariul „Hermannst. Zeitung“.

* (Dela universitatea din Cernăuți.) La începutul anului scolaric curent s-au imatriculat la universitatea din Cernăuți 286 de ascultători. Dintr' aceștia nici pe jumătate nu sunt gr. or., căc numărul acestora ajunge abia la 132 de înși, între cari sunt numărăți și ascultători din România și Banat. Din numărul acestor neînsemnăți cad pe facultatea teologică 71 ordinari și 4 extraordinari, pe facultatea juridică 57 ordinari și 4 extraordinari pe facultatea filosofică 9 ordinari și 7 extraordinari; la cursul de farmacie e 1 gr. or. Cum se vede din cifrele aceste, cursul e mai mare la facultatea teologică. „Candela“ din Cernăuți să plângă din împrejurarea aceasta constatănd că la studiul teologiei îi împinge pe mulți

	până 1848 străini români	până 1883 străini români
Lemnari, meșteri de case .	40	80
Lâneri	—	3
Lakerier văpsitori de trăsuri	4	15
Măcelari	50	100
Mașiniști	—	20
Măsari dulgheri	60	100
Morari	100	27
Orologeri	2	6
Pictori	2	3
Perieri	—	29
Peptinari	6	10
Pânzari	—	2
Petrari	—	10
Postovari	10	4
Puscași	10	4
Rotari	60	80
Sculptori	—	2
Sitari	20	27
Săpunari	4	4
Sticlarie	3	4
Strimfari	—	1
Srafari, zugrăvitori de case	—	3
Turtari	15	20
Tapetieri	2	4
Urloieri	2	10
Fabrici	10	22
Suma	715	101
	1361	155

Comitatul Clușului.		
Orașul: Cluș.		
Nrul sufletelor:	26,382	Nrul sufletelor române: 3.000.
până la 1848	până la 1883	
străini români	străini români	
Comercianți de ori ce fel	—	4
Meseriași:		
Cismari	—	—
Compactori	—	—
Clopotari	—	—
Croitori	—	—
Cârnățari	—	—
Căramidari	—	—
Fauri	—	—
Friseri	—	—
Grădinari culti	—	1
Hotelieri	—	—
Lemnari meșteri de case	—	3
Măcelari	—	—
Mașiniști	—	—
Măsari, dulgheri	—	1
Morari	—	—
Rotari	—	1
Cusătoare	—	—
Zidari	—	1
Suma	11	66

Străini meseriași în Cluș la 150 meseriași sunt 1664 măestri. Ilustrul domn profesor dela universitate Dr. Gregoriu Silaș pe lângă datele trimise dela alți

bărbați și-a dat multă osteaneală. Dsa scrie: Întrădevăr e timpul suprem, ca să nu mai umblăm pe pipăite, ci pe căt se poate să ne numărăm, să calculăm și se mergem pe sigur, dacă vrem serios ca să înaintăm.

Ear dl Ladislau Pop scrie: Poporul român din comitatul Clușului preste tot se află în stare mai imbinățită decât înainte de a. 1848; totuși moșile fostilor iobagi 3—4% au devenit în mâna jidănilor. În comunele pure românesci moșile sunt întregi.

În privința averei mișcătoare, cu excepția uneor comune locuite de români și maghiari (ne-măști), poporul se află în stare îndestulitoare. Avea mișcătoare se poate prețui dela 200 fl. până la 4000 fl. v. a. la o familie. Pe aici s-au cumpărat dela unii proprietari moșii, astfel:

1. Aitonul cu fl. 2000
2. Rediu cu fl. 10,000
3. Popa cu fl. 14,000
4. Muntele rece dela Erariu cu dreptul de cărcină fl. 6,000

Muncă, silință și păstrare trebuie să va progrăsa poporul român!

(Va urma.)

nu chiemarea, ci pe unii lipsa de mijloace, pe alții comoditatea, și că archidiecesa Bucovinei fiind plină de preoți absolvenți cei mai mulți vor fi siliți și căuta pânea de toate dilele pe alte căi.

* (Scirid din România) Societatea „Concordia Română“ a reinceput seratele sale în București. Dl C. Troteanu profesor de economie politică al scoalei comerciale din București a ținut primul discurs.

În teatrul național s'a dat Marți o reprezentare estraordinară, organizată de comitetul pentru facerea bustului poetului Bolintinean spre a se constitui un fond pentru turnarea în brons a acestui bust. Cu această ocazie se jucă piesa tradusă: „Bastardul“ — Dl ministrul Aurelian a supus aprobării consiliului de ministrii un proiect de lege pentru crearea unui institut politehnic la Iași, care va cuprinde următoarele secțiuni: geniu civil, arhitectură, mecanică agricolă și industrie chimie industrială, agricultură și silvicultura.

* (Un colegă marinimos) Dl învățătoriu în Seliște Nicolau Ivan a binevoită a colecta în favoarea subscrисului 14 fl. v. a. dela următorii p. t. Domni:

Ioan Duma notariu comunal în Orlat 5 fl., Nicolau Ivan învățătoriu în Seliște 2 fl., Ioan Zaharie vice-notariu reg. în Seliște 1 fl., Ioan Ivan notariu com. în Aciliu 1 fl., Vasile Iosif învățătoriu în Tilișca 1 fl., Adolf Wenrich apotecariu în Seliște 1 fl., Ioan Tempenariu prim. în Galeș 50 cr. Nicolau Borzea învăț. în Seliște 1 fl., Ana Ioan Popa Seliște 1 fl. Suma 14 fl. 50 cr.

Primească deci atât onoratul coleg d. N. Ivan, căt și prea Stimații Domni contribuenți cea mai sinceră a mea mulțumită.

Sibiu 18/30 Decembrie 1883.

Demetru Lazar,
învățătoriu.

* (Model de om bun). Din munții apuseni am primit mai multe corespondențe locale, în care se face călduroasă amintire despre domnul Alecsandru Danciu, ca mecenat al Românilor de pre acolo. Ne bucurăm de asemenea imbucurătoare sciri, și salutăm din inimă pre toți binefăcătorii poporului nostru.

* (Comisariatul regesc) înființat pentru reconstruirea Segedinului la anul 1880, în urma unei decisiunilor terminându-și misiunea, se va desființa la 1 Ianuarie 1884.

* (Maghiarisarea numelor) merge înainte, însă în anul acesta au intrat mai puține petiții

la ministerul de interne, decât în anul trecut. În jumătatea anului 1883 s'a rezolvat 451 petiții adică cu 97 mai puține, ca în anul 1882. Între cei ce au cerut maghiarisarea numelui lor au fost romano-catolici 163, greco-catolici (ruteni) 7, gr. or. 1, de confesiunea augustină 26, de ceea calvină 7 și israeliți 247. Se constată, că între cei ce și maghiarizează numele sunt 54.77 procente evrei, va se dica mai mult de jumătate. Sic itur ad astra!!

* (O glumă irredentistă). În 21 Decembrie s'a înălțat anul de când irredentistul italian Oberdank, a fost judecat din partea justiției austriace la moarte prin streang, — cu ocazia aceasta ministrul președinte Taaffe a primit pe postă un avis de 1280 de lire. Acești bani erau însoțiti de o epistolă a unei societăți republicane din Roma „Fascio della Democrazia“, în care se spunea, că suma s'a colectat dela 35,000 de italieni, cu scop de a finanța Austriei spesele, ce au constat-o nimicirea irredentismului. Suma aceasta totodată este o despăgubire pentru cele 187 lire 60 centisme, ce s'a spesat la execuția lui Oberdank. Contele Taaffe a transmis banii înălță consulului italian cu rugarea, să întrebuițeze spre ajutorarea italienilor lipsiți din Viena, sau pentru vr'un alt scop filantropic.

* (Poftim cultură!) S'a întemplat în Sighetul Marmației. Directorul polițian de acolo dl Kovássy petrecu și se chefu într'o noapte într'un birt care-care, unde din întemplantare se afla și un alt oficiant. Nu după mult timp se ivi ceartă între acești doi — și dl director de poliția îl amenința pe deregătorul celalalt, că de nu va tăcea îl bagă în inchisoare; acela nu tăcă și directorul îl arestă. Dus fiind la magistrat bietul om, marțialul director se apucă de el și mi-l bătu, de-l făcă turtă, măsurându-i preste cap și trup, vr'o 20 lovitură; apoi poruncă să-l culce la pământ și doi sergenți îl mai dedură 30 de băte. și de jumătate mort, cum era îl vîrbi între purligarii cei mai de rând în prinsoare, de unde abia numai dimineață putu scăpa. În contra directorului polițian s'a intentat cercetare disciplinară fiind înălță și suspendat din post.... Extra Hungariam!!

* (Incendiu în scoala de copii din Constantinopole). Eata ce se scrie unui jurnal din Berlin din Constantinopole: Un incendiu, cu mult mai grozav, ca cel din suburbii Hanikoi a cercat adăi suburbii Galata al capitalei. Scoala de copii a israeliștilor germani de acolo s'a făcut în cenușă. În timpul incendiului se aflau la scoala 45 de copii

dintre cari abea numai a două parte a scăpat. Veninii din apropierea institutului, ce fugiră îndată în ajutor folosiră covoare, năfrămi și alte țesături drept pânze de scăpare. Care dintre prunci nu s'a inecat în fum și avea și curagiul de a sări din fereastră în jos, tu mărtuit. Scena era infiorătoare. Eu mă aflam la fața locului și numărai cu ochii mei proprii 18 de cadavre prefăcate în carbune. Acolo erau și părinții nefericiți cari căutați intre movile de cadavre pe fiul lor. A cunoasce și a reaflă nu se mai putea nimic între aceste corpi diforme. Mamele și smulgea părul capului căutând și apucând vr'o sdrență remasă neatinse de foc; jur imprejurul meu se audiau crunte strigări și multe la crimi amare să vărară. Un bărbat, cu ochii înholbați de groază și de durere umblă căutând dela o grupă la alta. De odată smulge un mănușchiu de sdrență negre, ce erau acoperite de sânge proaspăt: „Copilul meu! dulcele meu copil!“ urlă și se vață nefelicitul lângă acele sdrențe, legându-l lin în brațe.

* (Pictorul Henția în Berlin) Artistul român din București Dl Henția a atras atenția și în Berlin. Eata ce se scrie de acolo „Românlui“ De vre o săptămână și mai bine lumea berlineză se grămadese de pictură „Dlui Rosenwald de pe bulevardul „Sub Tei“, ca să privească și admire „Păstorul român“ depins de cunoscutul și din stinsul pictor dl Henția. Espus în primul loc, în mijlocul altor tablouri esite de sub penile celebre germane „Păstorul“ dlui Henția, prin eleganță, precisiunea și gustul, cu care este lucrat atrage atenția treacătorilor, ear prin veritatea trăsuriilor espunerii face pe românul pribegă, să viseze acele figuri sănătoase vesele și inteligente, ce să observă prin văile muntilor nostri. Ochii sei negri au expresiune viuă, însă linistită: ei se par a privi cu mulțumire la oile ce pasc în depărtare. Figura are o înțelegere adevărată românească, ce se distinge dintr-o mie. Blănățea și inteligența sunt depinse pe această figură cu o mâna întrădevăr de măestru. Mulțumirea sufletească reiese din ochii și atitudinea „Păstorului“, cu mâna stângă, care lasă să se vadă mâneca unei cămași cărăresc, ține ciomagul păstoresc; mâna dreaptă este ascunsă sub sarica sa cusută cu fluturi.

* (Era). În „Tel. Rom.“ Nr. 147 a. c. în Foileton la Sumele din urmă dela Tabela A. se se cetească: a „scădit în 25 de ani Nrul Sufletelor române din Transilvania cu 80,665.

Loterie.

Mercuri 2 Ianuarie 1884.

Brünn: 35 63 20 51 25

Nr. 185

[633] 1—3

CONCURS.

Devenind vacanță parochia gr. or. Poiana cu filia Găureni de clasa a III-a în protopresbiteratul Albei-Iulieie, prin aceasta se scrie concurs cu termin de 30 de zile dela anul său publicare a acestui concurs.

Emolumentele sunt:

1. Dela 156 familii câte 20 litre cuceruz în boambe sau griu.

2. Dela 156 familii câte o di de lucru, cei fără de vite cu palma, sau 40 cr., eară dela cei cu vite o di cu carul sau plugul, sau 1 fl.

3. Până se va procura casa parochială se va plăti chiria din cassa bisericiei.

4. Venitul stolarie regulat în sindicul parochial estra-ordinariu ținut încă în 23 Septembrie 1879.

5. Portiune canonica, care aduce pe an un venit curat de 6 fl. v. a.

Toate aceste emolumente afară de jertfele înălținate dau pe an suma de 326 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie vacanță împreună cu filia au de a și așterne suplicele instruite amăsurat regulamentului pentru parohii în terminul sus scris subscrissului oficiu protopresbiteral.

Alba Iulia 15 Decembrie 1883.

În conțelegeră cu comitetul parochial.

Alecsandru Tordoșan m. p.

protopresbiter gr. or.

Nr. 280

[629] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staționării de capelan, în parochia de clasa a III-a la Sâmbăta superioară apuseană, lângă

bătrânel și bolnaviosul paroch Ioan Mărdăraș se scrie concurs, întru înțelesul ordinului consistorial din 18 Octombrie Nr. 3581 B. a. c. cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreună cu această staționă capelană sunt jumătate din venitele stolare parochiale de peste an.

Doritorii de a se aplica la această staționă, au să-și substeaște suplicele instruite cu documentele prescrise de legile în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral până în 15 a lunei curente.

Făgăraș, 30 Noemvre 1883.

Oficiul protopresbiteral gr. or în conțelegeră cu comitetul parochial.

Nr. 322 protop. [630] 2—3

EDICT.

Petru Stingu din Gherlașce protopresbiteral gr. or. al Oraviței în diecesa Caransebeșului comitatul Caraș-Severin, carele de 6 ani au părăsit cu necredință pre legiuitor lui soție Florița Stingu născ. Poamă tot din Gherlașce, fără a i se sci ubicațiunea lui — se citează prin aceasta ca în terminul de trei luni de zile dela prima publicare a acestui edict să se infășeze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră și în absență lui se va pertracta și decide procesul divorțial intentat de soția lui Florița.

Oravița în 16/28 Decembrie 1883.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al Oraviței ca for de prima instanță în afaceri matrimoniale.

Anunciu.

Find ales de ampliat la comitat, canclaria mea advocațială se află de vîndere. Aceia, cari ar dorî a o cumpăra, se binevoiască a se adresa cătră mine sau în persoană sau în scris cel mult până în 15 a lunei curente.

Hățeg în 1 Ianuarie st. n. 1884.

S. Borha m. p.,

[634] 1—3

advocat.

Ad Nr. 562 — 1881.

[634] 1—1

Anunciu.

Prin care conform §. 124 din regulamentul pentru procedura judecătorească în cause matrimoniale, se face de comun cunoscut că în procesul divorțial al Ravechi Ciupea din Sita-Buzeu, protopresbiteral

Treiscaunelor, contra soțului seu Ioan Angelușan tot din Sita-Buzeu; — Prea Venerabil Consistoriu archidiecesan prin părințeasca sa sentință din 23 Octombrie 1880 Nr. 1685 B. a. decis desființarea căsătoriei din motivul prebegirei inctului.

Brețcu, 16 Decembrie 1883.

Spiridon Demian m. p.
adm. protopresbiter.

Post vacant.

Pentru o librărie și magazin de muzică se caută un comis care cunoasce bine această branșă, se fie bun vîndător și se cunoasce bine limba română, germană, și franceză.

[623] 2—3

Ofertele să se adreseze la

Dnul S. Samitca în Craiova (România.)

Adam Hölle,

croitoriu

in Sibiu, Piața mare Nr. 5

își permite a aduce la cunoștință publicului de aici și cel străin că și în sezonul acesta și a provădu prăvălia sa, care există de mai mult timp, cu ceea mai bună

materie de postav și lână,

aleasă propriu din fabricile cele mai renomate, și sunt în plăcută poziție a presta ori ce comande pentru haine bărbătesc în modul prompt și cel mai solid.

Spre orientare.

Un rînd întreg de haine bărbătesc dela 15 până la 34 fl. Palton dela 15 până la 24 fl. Palton de earnă dela 18 până la 36 fl.

Toate aceste din materie de calitatea cea mai bună.

Contând la sprințul binevoitor al patronilor mei, stau bun pentru serviciul solid și real.